

بسم الله الرحمن الرحيم

سند توسعه صنعت زنبورداری استان اردبیل

تألیف:

محسن مصطفائی

رسول حمزه ای

عبد الرضا بیگناه

دهقان باقری

تقی قاسمی خادمی

نسید محمد معصومی

رحمت کرمی

فریبا محمدلو

با همکاری:

داود حسن پناه

حسین پیروموند

بهرروز پورسلیمان

حسین وطن دوست

طویا بیگناه

ویراستار علمی:

دکتر محمود صحرایی

ویراستار ادبی:

ودود صریخی

عنوان و نام پدیدآور :	توسعه صنعت زنبورداری استان اردبیل / تألیف محسن مصطفائی، رسول حمزه‌ای، عبدالرضا بیگناه، دهقان باقری، تقی قاسمی خادمی، سیدمحمد معصومی، رحمت کرمی، قریبا محمدلو با همکاری: داود حسن پناه، حسین بیرم‌نژاد، بهروز پورسلیمان، حسین وطن دوست، طوبا بیگناه
مشخصات نشر :	اردبیل: محقق اردبیلی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری :	۷۴ ص: مصور.
شابک :	۷۰۰۰-۷-۱۰۵-۱۰۵-۳۴۴-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی :	فیا.
یادداشت :	کتابنامه.
موضوع :	زنبورداری ایران - اردبیل (استان)
شناسه افزوده :	مصطفائی، محسن، ۱۳۴۹.
شناسه افزوده :	حمزه‌ای، رسول، ۱۳۴۱.
شناسه افزوده :	صحرایی، محمود، ویراستار
رده بندی کنگره :	۱۲۹۳ س/ ۵۲۳ SF
رده بندی دیویی :	۶۳۸/۱
شماره کتابشناسی ملی :	۳۶۲۴۵۷۹

نام کتاب: سند توسعه صنعت زنبورداری استان اردبیل

تألیف: محسن مصطفائی، رسول حمزه‌ای، عبدالرضا بیگناه، دهقان باقری، تقی قاسمی خادمی، سیدمحمد معصومی، رحمت کرمی، قریبا محمدلو با همکاری: داود حسن پناه، حسین بیرم‌نژاد، بهروز پورسلیمان، حسین وطن دوست، طوبا بیگناه

ویراستار علمی: دکتر محمد صحرایی

ویراستار ادبی: ودود صریحی

ناشر: واحد آموزش و پژوهش اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان اردبیل (واحد تشکل‌ها و امور کمیسیون‌های تخصصی اتاق اردبیل)

انتشارات: محقق اردبیلی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شیران نگار

نویت و سال چاپ: اول - ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰۰ ریال

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۴-۱۰۵-۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۴-۱۰۵-۷

آدرس: اردبیل، سه راه دانش، بازار معطری، طبقه فوقانی، پلاک ۸، تلفن ۱۳۴۰۰۸۱

حق چاپ برای مولفین محفوظ است.

پیش کلام

سخن ریاست اتاق بازرگانی، صنایع، معادن، و کشاورزی استان اردبیل

خداوند را سپاس می‌گوییم که به همت و پشتکار گروهی از اعضای اتاق بازرگانی و جمعی از تلاش‌گران عرصه علم و دانش و دانشگاهیان چهارمین کتاب علمی در زمینه زنبورداری را برگرفته از سند راهبردی در حوزه کشاورزی و مطالعات انجام شده و پژوهش‌های به عمل آمده با کوشش همکارانی از اتاق و همیارانی از مراکز تحقیقاتی و پژوهشی انتشار می‌دهیم. کتاب مربوط به سند راهبردی سیب‌زمینی، چغندر قند و ذرت بذری استان اردبیل این فرصت را حاصل آورد که در زمینه محصولات مورد بحث کاستی‌ها و کمبودها شناسایی و در حد ممکن در رفع آن کوشید. حال سند راهبردی زنبورداری که دیگر آورده مهم و اساسی در استان است می‌تواند در بالا بردن آگاهی و بینش فعالان این امر کمک شایان توجهی را ایفاء نماید. مسئولیت‌پذیری و ایجاد رفتار ارتباطی، رعایت حقوق عناصر محیط داخلی و سازمانی و محیط خارجی، تعامل در مشتری‌مداری در حوزه‌های صادراتی و دقت در رعایت اخلاق کسب و کار که فراتر از اخلاق منابع انسانی جذابیت دارد و نهادینه کردن اخلاق در رفتار و برخورد‌های اجتماعی، ایجاد قاطعیت و برقراری ارتباط صادقانه، صریح، توأم با احترام اصیل و متقابل و پایبندی به الگوی رفتار اخلاقی در کسب و کار فرآیندی است که از مجموعه کمیسیون‌های تخصصی و تشکل‌های مردم‌بدان پرداخته و در انزوای روش‌های من‌مداری و گویش‌های عامیانه و تصمیم‌گیری‌های فردی می‌کوشیم تا با همت والا و خرد جمعی به نتایج سازنده برسیم. توفیقات همگی را از خداوند منان مسئلت دارم.

حسین پیرمودن

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن،

و کشاورزی استان اردبیل

سخن ریاست

سخن رئیس انجمن زنبورداران و تولیدکنندگان عسل کشور

تولید عسل و زنبورداری در شیوه‌های خاص از سال‌های بسیار در این استان با وجود مراتع پر بار و چراگاه‌های دل‌انگیز در کوهپایه‌ها جایگاه ویژه‌ای را داشته و دارد. عسل یکی از غنی‌ترین محصولات است که طبیعت در درون خود پرورانده و محصولی از پرورش زنبور و رویش در طبیعت توأماً " برای استفاده بشر پدید می‌آید. این محصول مغذی و بسیار مفید به روش‌های مختلفی مورد بهره‌برداری واقع می‌شود که از جمله روش پروراندن زنبور و تولید عسل در سبدها و جایگاه‌های همسان با طبیعت که در چتله زنبور پناه-گاه‌ها برای پروراندن عسل و حفاظت از ملکه نهادینه شده و روی عادت و حرکت عادی آنان در این گونه جاها تجمع می‌نمایند تا این که در سال‌ها و دهه‌های اخیر روش پرورش زنبور و تولید عسل در کندوهای امروزی متداول و مورد بهره‌برداری واقع شده است. در حال حاضر کشور اسلامیمان از لحاظ تولید عسل جایگاه ویژه‌ای را در جهان دارد. انجمن زنبورداران و تولیدکنندگان عسل کشور در سال ۹۱ از طریق اطلاع‌رسانی و عملکرد رسانه‌ای با انجام انتخابات زیر نظر اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و با اخذ موافقت اصولی از امور کمیسیون‌ها و تشکلهای اتاق تشکیل و هیأت مدیره حاضر افتخار خدمت‌گذاری به جامعه زنبورداران و تولیدکنندگان عسل کشور را پیدا کرد. با انتشار سند توسعه صنعت زنبورداری استان اردبیل امید بر این است روز به روز شاهد پیشرفت‌های بیشتر در صنعت زنبورداری کشورمان باشیم.

عبدالرضا بیگانه

رئیس انجمن زنبور داران و تولیدکنندگان عسل کشور

سخن نویسندگان

صنعت زنبورداری استان اردبیل دارای پتانسیل‌های بالقوه زیادی در توسعه اشتغال، صادرات و تاثیر مستقیم در افزایش تولید محصولات کشاورزی است. با ارتقاء ارزش افزوده محصولات و فرآورده‌های این صنعت می‌توان به ارتقاء جایگاه صنعت زنبورداری استان در بین سایر فعالیت‌های بخش کشاورزی کمک کرد و آن را به یک فعالیت سودآور با افزایش سطح رفاه اجتماعی و اقتصادی فعالان این بخش تبدیل نمود.

ایجاد تسهیلات و افزایش توان مالی زنبورداران، تقویت ایستگاه‌های پرورش و اصلاح نژاد زنبورعسل، برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت برای زنبورداران، پرداخت یارانه به تامین اجتماعی زنبورداران، جلوگیری از تولید و بخش شهد و عسل تقلبی در استان، تولید عسل طبیعی و ارگانیک، پرورش زنبور مقاوم به بیماری‌ها و تامین داروهای مورد نیاز زنبورستان‌ها از راه‌های توسعه صنعت زنبورداری و تولید و صادرات عسل سیلان است.

عسل سیلان می‌تواند جایگاه و شهرت جهانی والایی را از آن خود نماید. در این راستا باید به مسائلی چون کیفیت، بهداشت، بسته‌بندی، برخورد با توزیع کنندگان شهدهای تقلبی و بر پا نمودن نمایشگاه‌های بین‌المللی در استان برای معرفی مطلوب عسل سیلان توجه کامل داشت. انجمن ملی زنبورداران و تولید کنندگان عسل می‌تواند نقش مهم و موثری را ایفا نموده و پل ارتباط بین زنبورداران و دستگاه‌های متولی امور زنبورداری را برقرار نماید.

با توجه به نقاط قوت صنعت زنبورداری استان و توجه به برطرف نمودن نقاط ضعف و استفاده از فرصت‌های مطلوب و مقابله با عوامل تهدید می‌توان برای توسعه همه جانبه صنعت زنبورداری استان و رساندن آن به جایگاه واقعی گام‌های موثر برداشت.

فهرست

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۷	فصل اول: پرورش زنبور عسل در استان اردبیل
۱۸	گونه‌های مختلف زنبوران عسل متعلق به جنس <i>Apis</i>
۱۹	وضعیت زیستی زنبوران عسل ایران
۲۰	زنبور عسل معمولی زیرگونه‌ی ایرانی (<i>A. mellifera meda</i>)
۲۱	وضعیت ژنتیکی زنبوران عسل استان اردبیل
۲۲	تولیدات کندوی زنبور عسل
۲۶	بررسی مزایای پرورش زنبور عسل
۲۷	۱. نقش زنبور عسل در گرده افشانی
۲۸	۲. نقش پرورش زنبور عسل در اشتغال
۲۹	۳. اهمیت اقتصادی صنعت زنبورداری
۳۰	۴. اهمیت زنبور عسل بر محیط زیست و تنوع زیستی
۳۰	۵. اهمیت اجتماعی پرورش زنبور عسل
۳۱	۶. اهمیت درمانی محصولات زنبور عسل

فهرست

صفحه	عنوان
۳۳	۷. استفاده از محصولات زنبورعسل در رژیم غذایی
۳۴	بیماری های مهم زنبورعسل در استان اردبیل
۳۴	۱. بیماری لوک آمریکائی
۳۵	۲. بیماری لوک اروپائی
۳۷	۳. بیماری نوزما
۳۹	۴. مایت اکارایس وودی
۴۰	۵. کنه واروا جاکوبسونی
۴۳	فصل دوم: وضعیت موجود، نقاط قوت، نقاط ضعف، تهدیدها و فرصت ها
۴۴	وضعیت موجود
۴۵	نقاط قوت
۴۷	نقاط ضعف
۴۸	تهدیدها
۴۸	فرصت ها
۵۱	فصل سوم: تحقیقات مربوط به زنبورعسل در استان اردبیل
۶۳	فصل چهارم: ارایه پیشنهادات لازم برای عملیاتی نمودن سند راهبردی
	پرورش زنبورعسل استان اردبیل
۶۷	منابع مورد استفاده